

nanifernes Interesse, som til enhver Tid nødvendigvis maa varetages, og hvis Varetagelse bliver overordentlig vanskelig, overordentlig besværlig, naar man overgiver Driften til Statskassen. Det hele Spørgsmaal vilde endda stille sig anderledes, dersom vi stode ved Sagens Begyndelse, og der var Tale om at bygge samtlige Baner for Statens Regning, og drive dem for Statens Regning; men saaledes staaer Sagen ikke. Der bestaaer et Driftselskab, som ikke vil høre op, fordi Staten selv overtager Driften af de jydsk-sjyenske Baner. Dette Selskab er nu for det Første ikke localt i den Forstand, at Actiehaberne netop skulde høre hjemme i den Deel af Riget, hvor Jernbanen ligger; de kunne være spredte over det hele Land; de kunde ogsaa være i Udlandet, skjøndt det ganske vist er notorisk, at de for en væsentlig Deel ere i Indlandet. Det er dernæst med Rette fremhævet, at dette Selskab vil faae en noget forandret Charakter, naar det overtager de jydsk-sjyenske Jernbaner, skjøndt det ganske vist ikke maa glemmes, at den større Stok af dets Capitaler er anlagt paa Sjællands Grund. Men det Væsentlige er, at man ikke maa see bort fra, at Forholdene kunne stille sig saaledes, at en Contract kan blive fordeelsagtig for begge Parter derved, at den ene af Parterne kan hde Noget, som den anden ikke uebliffelig har, men som den Første allerede har erhvervet og har paa sin Haand; det er jo netop derved, at mangfoldige Contracter komme istand, fordi den Ene er i Besiddelse af et Gode, som kan strække sin Virkning videre. Der er her allerede tilstede en samlet Bestyrelse, som ikke vil høre op, selv om Staten selv driver sine egne Baner, og denne ene Bestyrelse kan gjøre mange Ting billigere og bedre, end naar der skal være to Bestyrelser; blot det, at der kun er een Bestyrelse i vort lille, lille, lille Land, er allerede et meget stort Gode. Naturligviis maa denne Bestyrelse ikke være eneraadig eller kunne handle vilkaarligt, men maa være under et Tilsyn fra Statens Side, og den er allerede under et saadant Tilsyn. Der ligger i mange Henseender en stærk Magt i Ministerens Haand ligeoverfor denne Bestyrelse, og, bruger han ikke denne Magt, saa maa det være, fordi det, Alt vel

overveiet, ikke vilde være rigtigt at bruge den, uagtet enkelte Fordele kunde opnaaes derved. Ministeren kan saaledes fremtvinge et Posttog, til hvilken Tid af Døgnet han vil, og, naar man altsaa anker over, at Posten ikke kommer tidlig nok, saa maa Anken ikke rettes mod Selskabets Bestyrelse alene, men tillige mod Regjeringen, som ikke har anseet det for rigtigt at bruge den Magt, den har. Der kan være mange Gode, som kunne opnaaes ved denne Magt; men Spørgsmaalet er i hvert enkelt Tilfælde, om de ikke kjøbes for dyrt. Jeg afgjør Intet, jeg gjør kun opmærksom paa, at denne Magt er tilstede.

Jeg anseer det for en Fordeel, at denne Sag er kommen saaledes frem, at der under dens fortsatte Behandling vil være Anledning til paa mangt et Punkt at tage den hele Jernbane-sag under Behandling. Vi have hidtil kun havt Anledning til at forhandle om Jernbane-anlæg, men kun faare liden Anledning til at forhandle om Jernbanedrift, medens Enhver, som kender Lidt til Forhandlingerne om Jernbaner i andre Lande, veed, at disse Forhandlingerne have ligesaa meget dreiet sig om Banernes Drift som om deres Anlæg. Der er mange vigtige Spørgsmaal, som kunne have stor Interesse, og som det vil være heldigt at faae udbegribne en omhyggelig og alvorlig Forhandling, men altid maae vi herved erindre, at Klager over Misligheder vil der under alle Omstændigheder komme, og vi maae derhos holde fast, at vi ikke maae anvende almindelige Begreber som Maalestof for, hvad Staten skal paatage sig. Det er naturligviis ikke vanskeligt at finde en vis begrebsmæssig Lighed imellem den Virksomhed, Staten udfolder gennem Postbestyrelsen, og den, den vil udvikle ved at overtage Jernbanerne. Det veed jeg meget godt; men den gamle Pakkepost paatog sig dog aldrig den Art af Transport, som nu gaaer med Godstogene, og der er altsaa dog sandelig en indre Forskjel. Men fremfor Alt maa det dog ved alle det Slags Spørgsmaal, — det vil, troer jeg, Enhver, som har tænkt over disse Ting, indrømme — erindres, at den historiske Udviklings Gang er den, at Staten trækker sig tilbage, om jeg saa maa sige, at den anseer det for et Gode, naar den kan opgive Noget